І чужому научайтеся,
І свого не цурайтеся...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303
HEnderson 4-0237
HEnderson 4-0807
УНСоюз: HEnderson 5-8746
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXXI. Ч. 235. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК. ЧЕТВЕР, 17-го ГРУДНЯ 1964 10 ЦЕНТІВ — 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK THURSDAY, DECEMBER 17, 1964 No. 235. VOL. LXXI.

ЗАПОВІДАЮТЬ ПОМІРКОВАНУ ПОЛІТИКУ ПРЕЗИДЕНТА В НОВІЙ КАДЕНЦІЇ

Вашингтон. — З близьких до Президента кол передбачають, що Джансон на початку своєї першої вибраної каденції не задумує робити більших змін у своїй внутрішній і закордонній політиці. Він не плянує натискати на Конгрес, щоб в швидкому темпі почав здійснювати його програму — „величного громадянства". Президент знає, що не можна за один день здійснити такі великі цілі у внутрішній політиці, як зліквідувати вбогість в цій країні, і щоб створити такі виховні можливості, в яких кожний американець міг би здобути потрібну й бажану освіту. З достовірних джерел твердять, що Президент не плянує поробити основні зміни в політиці у відношенні до Південного В'єтнаму. Також у другій важливій закордонній проблемі не є передбачені якісь зміни в найближчому часі, бо Президент готов погодитися на компроміс в справі запланованої атомової фльоти, яку обслуговувати мали б моряки держав Північного Атлантійського Пакту (НАТО). Президент не плянує започаткувати таку закордонну політику, яка відчужила б від ЗДА деяких їх союзників в Европі, і яка могла привести до явного конфлікту цієї країни з комуністичним Китаєм та настроїла б проти уряду деяких незалежних членів Конгресу. Джансон свідомий своєї великої більшости голосів (61%), які він дістав у виборах 3-го листопада, але не хоче використовувати цього факту та натискати в Конгресі на те, щоб ухвалював зараз його проєкти, як це зробив був покійний президент Ф. Д. Рузвелт після виборів в 1936 році, коли предложив був Конгресові збільшити число членів Найвищого Суду ЗДА, викликавши гостру опозицію. Президент Джансон боїться спричиняти непотрібну опозицію проти себе в Конгресі і тому передчасно не виявляє своїх законодатних плянів, які внесе до 89-го Конгресу. Джансон воліє наперед обговорити свої законопроєкти з конгресовими й іншими провідниками, щоб пізнати становище політиків до своєї широкої програми. І так Президент покищо відкинув плян, щоб федеральна скарбниця давала частину прибутків із податків стейтовим леґіслятурам. Джансон гадає, що передчасне виявлення плянів уряду дало б час на те, щоб виникла опозиція серед членів Конгресу. Президент дуже добре знає ходи парляментарної політики, бож він довголітній член Конгресу, і як провідник демократичної більшости в Сенаті сам керував політикою в закулісових переговорах і різних партійних і фракційних торгах. Щодо Південного В'єтнаму, то Президент бачить, що становище погіршилося, але ЗДА не можуть зробити там якоїсь зміни, поки не буде в тій країні постійного тривкого уряду, бо тільки тоді сам Південний В'єтнам зможе боронити своєї волі. Поширення війни на Північний В'єтнам могло б викликати війну з комуністичним Китаєм, а це спричинило б те, що комуністи з Китаю поширили б свої впливи на цілу південно - східню Азію. В справі спільної атомової фльоти Президент хоче, щоб Західня Німеччина мала вплив на атомову зброю і щоб не домагалася дозволу на розбудову своєї власної атомової зброї. Джансон сподівається компромісово полагодити цю проблему. Щодо внутрішньої політики, — то Президент знає, що американський нарід голосував на нього такою великою, 15-мільйоновою більшістю, бо був переконаний, що він, Джансон, потребує нової каденції, щоб здійснити свою програму. Але Президент знає і те, що коли б його противником у виборах був якийсь інший республіканський кандидат, а не арізонський сенатор Беррі Ґолдвотер, то демократичний кандидат був би виграв вибори не такою великою більшістю. Президент плянує при кінці цього тижня відлетіти на свою фарму в Тексасі, де плянуватиме свої звернення й законопроєкти, що їх виголосить і внесе до Конґресу в січні 1965-го року. На фармі Президент мав би залишитися аж до кінця цього року.

Канада має власний біло-червоний прапор, з кленовим листком у центрі

Оттава. — Вісімнадцять місяців тому сучасний прем'єр Канади, Лестер Б. Пірсон, обіцяв канадійському народові, що коли виграє вибори — добʼється для Канади свого національного прапору. 15-го грудня ця обіцянка урядуючого тепер Прем'єра здійснилась: парлямент проголосував 163 голосами проти 78 за новим прапором для цієї країни, цілком відмінним від попереднього англійського, так зв. „Юніон Джек". Перед тим у Парляменті відбувалися впродовж 33 днів дискусії про збереження старого, англійського, чи заведення нового прапора. Новий прапор незалежної Канади виглядає так: по боках дві вертикальні червоні смуги, а в центрі, на білому тлі червоний кленовий лист. Нового прапору домагалися в Канаді в першу чергу французи, а також інші національні групи, в тому числі й українці; проти нововведення були консервативні англосакси, які бажають збереження тісних зв'язків Канади з Англією. Колишній Прем'єр Канади, Джан Діфенбейкер, керівник опозиції, виступав за збереження старого прапора, себто англійського. Тому під кінець дебат у парляменті його покинули консервативні посли з французької провінції Квебек. Англомовні канадійці не бажають, щоб новий прапор повівав над Оттавою і по всій країні вже на це Різдво, але прем'єр Пірсон наполягає на тому, щоб символ незалежної канадійської держави — новий прапор — був вивішений над парляментом у столиці Канади ще перед Різдвяними святами.

ЗДА дають Бразилії однобільйонову позику

Ріо де Жанейро. — Представники ЗДА й Бразилії виявили, що ЗДА дають Бразилії один більйон долярів позички на підтримку бразилійської економіки. Давніші поголоски говорили про $400-мільйонову американську позичку для Бразилії. Ця велика позичка в цілості має бути зреалізована в найближчому році. Адміністратор Агенції ЗДА для міжнародного розвитку Дейвід Е. Белл вже підписав позику для Бразилії на суму $150 000 000. З бразилійського боку підписав її міністер фінансів. Ратування бразилійської економіки є дуже важливою акцією для успіху Союзу для Поступу, — казав адміністратор Белл. Бразилія має 80 000 000 населення, вона творить майже 30% всієї продукції 19-ох латино - американських держав, які разом із ЗДА творять Союз для Поступу. Окремі позички запроєктовані для промислу, рільництва, електрифікації, транспорту та телекомунікації. Позики Бразилії дадуть такі інституції, як Міжнародний Банк Відбудови, Міжнародний Монетарний Фонд, Міжамериканський Банк Розвитку та інші фінансові установи.

Почалися переговори про відновлення контракту в сталевій промисловості

Питсбург, Па. — 15-го грудня почалися переговори представників спілки Об'єднані Сталевари Америки з 11-ма головнішими сталеварнями в справі продовження контракту про працю. Комісія в справі платень Об'єднаних Сталеварів Америки ще перед початком переговорів опублікувала домагання робітників, які мають бути предложені представникам сталеварень. Представники сталеварень заявили, що вони не зможуть прийняти домагань робітників, бо це припинило б ріст сталевої продукції. Робітники домагаються і збільшення заробітної платні, поліпшення пенсії, покращання інших умов забезпечення та поліпшення умов праці. Сталеварні твердять, що вони не зможуть здійснити домагань сталеварів, бо тоді мусіли б припинити продукцію сталі. Але робітники відповідають, що сталеварні мають такі великі прибутки в останніх роках, що можуть вдоволити вимоги робітників, не збільшуючи при тому ціни на сталь.

Залізничники відкликали страйк на час після Нового Року

Шикаґо. — Три спілки залізничників повідомили, що вони не починали страйку 15-го грудня, як це давніше плянувалося, бо вони відклали реченець страйку на час аж після Нового Року, це значить аж десь на 4-го січня 1965. Справу страйку мав вирішувати федеральний суд, який на внесок залізничних компаній мав відкласти страйк на 10 днів, це значить, що 24-го грудня міг би був початися загальний страйк на залізницях, якщо б суд знову не заборонив його. Спілки машиністів, електриків і металівців, які працюють на залізницях, відклали добровільно страйк аж на час, коли скінчаться свята.

Американці пожертвували в 1964 р. на добродійні цілі $10 більйонів

Ню Йорк. — З достовірних джерел оцінюють, що американці цього року жертвували на добродійні цілі понад $ 10.-000,000,000, що є новим рекордом в цій ділянці американського життя. В 1929-му році американці жертвували на добродійні цілі — $ 1.200,000.-000; під час депресії жертвенність значно зменшилася, але під час другої світової війни вона зросла і в 1949-му році становила $4 більйони, в 1959 році — $ 7.800,000.000, а в цьому році має перевищити $ 10,000,000,000. Найбільше пожерт складають в цій країні перед Різдвом: жертвують обильно на потреби громад, церков, шкіл, шпиталів, вбогих і опущених та на різні культурні цілі. Оця масова жертвенність американців має вплив на добробут в цій країні, на досліди над станом здоров'я і на виховання та інші шляхетні цілі.

Народний Дім і Рідна Школа в Джерзі Сити влаштовують Миколая для всіх дітей

Джерзі Ситі. — До багатьох інших прикладних проявів своєї активности місцева Українська Громада долучить у цьому році ще один: спільне свято о. Миколая, що його влаштовують Український Народний Дім та Рідна Школа в найближчу неділю, 20-го грудня. Свято відбудеться в великій залі Народного Дому о год. 3-ій по полудні із сценкою приходу св. Миколая, яку відіграють діти Рідної Школи під проводом своєї учительки пані Благітки. Народний Дім зі свого боку дає до розпорядження не тільки залю, але в цьому році постановив подбати сам про подарунки для всіх зголошених дітей у віці до 12 років. Видатки на ці подарунки покриють частинно пожертви від громадян, а частинно Народний Дім сам, що є звільненою від податків виховно-харитативною установою.

НА НАРАДАХ НАТО

Під час нарад міністрів закордонних справ країн Організації Північно - Атлантійського Оборонного Пакту в Парижі, французький міністер закордонних справ Моріс Кув де Мурвіль (зліва) розмовляє з американським державним секретарем Діном Раском.

Леонід Брежнєв і Алєксєй Косиґін прибудуть до Лондону з відвідинами

Лондон. — У висліді розмов совєтського амбасадора в Лондоні й британського амбасадора в Москві рішено, що ранньою весною 1965 року прибудуть з відвідинами до Лондону „колективні диктатори" СССР, перший партійний секретар Леонід Брежнєв і совєтський прем'єр Алексєй Косиґін. У березні 1965 року прибуде до Лондону совєтський міністер закордонних справ Андрей Грокимо. Зате сумніваються, чи до того часу поїде до Москви британський прем'єр Гаролд Вільсон, всупереч поголоскам, які на цю тему появилися в пресі. 22 цього місяця прибуде Вільсон до Бонну на наради з західньо - німецьким канцлером Людвіґом Ергардом. До цієї наради західні кола прив'язують велике значення, бо вона — читаємо в пресі — може вирішити остаточне становище Британії до справи атомової морської фльоти та старань про дальше „відпруження" у східньо - західніх відносинах. В першій половині січня 1965 року Вільсон приїде до Ню Йорку для виголошення промови на Генеральній Асамблеї Об'єднаних Націй і тоді буде нагода для його нової зустрічі з президентом Джансоном. Пригадують, що останньою візитою совєтського прем'єра в Британії було 10-денне перебування Ніколая Булґаніна, як прем'єра, і Нікіти Хрущова, як першого партійного секретаря ще у квітні 1956 року.

Польща пропонує скликання „конференції безпеки для справ Европи

Об'єднані Нації. — Комуно-польський міністер закордонних справ Адам Рапацький, забравши слово в ході генеральної дебати на Генеральній Асамблеї ОН в минулий понеділок, зопропонував, щоб скликати міжнародну конференцію, яка розглянула б „в цілій ширині проблему безпеки Европи". Рапацький запропонував таку конференцію у зв'язку з американським проєктом морської атомової фльоти, який стрінув гострий спротив збоку СССР і його сателітів з уваги на участь у такій фльоті Західньої Німеччини. Рапацький полемізував з американським твердженням, що постання такої фльоти є якраз засобом проти самостійної атомової зброї і що Західня Німеччина й так не матиме права рішати про атомову війну. Польща яка має причину боятися зросту мілітарної сили Німеччини з уваги на досвід історичного минулого, хотіла б знайти спосіб, як би запобігти постанню атомової морської фльоти з активною участю Німеччини. Кілька років тому Рапацький виступив з пляном що став відомим як „плян Рапацького", щоб створити безатомову і здемілітаризовану смугу в центральній Европі, при чому тоді й совєтські війська мали б відійти з Східньої Німеччини, Польщі й Мадярщини, де вони все ще стаціоновані.

В Ізраїлі прем'єр Ешколь зрікся внаслідку спору з Бен Ґуріоном

Єрусалим. — В Ізраїлі настала криза уряду, бо прем'єр Леві Ешколь не захотів бути далі предметом натиску збоку колишнього прем'єра і свого протектора, старого Давіда Бен Ґуріона. Річ у тому, що Бен Ґуріон, смертельний ворог колишнього військового міністра в його уряді Пінгаса Лявона тому 10 років, зажадав відновлення слідства в справі Лявона, заявивши, що він має в цій справі нові докази його вини. Лявонові закидали, що з його вини єгипетські власті виявили ізраїльську шпигунську аферу, яка коштувала життя двом ізраїльським агентам і наробила багато шуму. Хоча Ешколь став прем'єром внаслідку рекомендації збоку Бен Ґуріона, коли Бен Ґуріон подався до димісії, проте він противився відновлюванню справи, довкола якої розпалювалися були пристрасті і яка мобілізувала проти нього. Ешколя, кілька опозиційних партій. Думають, що ізраїльський президент Зельман Шазар доручить місію складення нового уряду знову Ешколеві, бо в керівній партії Мапай буцім-то нема тепер нікого іншого, який зумів би склеїти нову партійну коаліцію.

● У місті Сметвік в Англії „кольорові" новоприбулі викупили так багато будинків, що центральна вулиця Маршалла готова перетворитись в „кольорову". Щоб протидіяти цьому, міська рада із підтримкою свого посла до палати громад задумує перевести постанову проти творення в місті ґетоїстичних центрів. За тією постановою — вільно би продавати в майбутньому доми тільки за черґою зголошених. Так сталося, що тепер є кількасот зголошень білими мешканцями міста. У Сметвіку консервативний кандидат Пітер Ґріффіт переміг соціялістичного кандидата, нинішнього міністра закордонних справ Патріка Ґордона Вокера гаслом: „хочеш мати за сусіда негра — голосуй на Вокера".

НА РАДІ НАТО АЛЬЯНТИ ПОДІЛЕНІ В СПРАВІ АТОМОВОЇ ФЛЬОТИ

Париж. — Зараз на першому засіданні Ради Північно-атлантійського Союзу (НАТО), в минулий вівторок 15-го грудня ц. р., виринула контроверсійна справа запроєктованої Америкою морської фльоти з різнонаціональною залогою та атомовими ракетами. В першому дні засідання тієї Ради, в якій беруть участь міністри закордонних, військових і фінансових справ 15-ох членських держав НАТО, виголосили промови міністри закордонних справ ЗДА, Британії, Франції, Західньої Німеччини, Бельгії, Голляндії, Данії і Норвегії. Державний секретар Дін Раск назвав виступи закордонних міністрів Поля Генрі Спаака з Бельгії, Гальварда Лянґе з Норвегії і Жозефа М. А. Г. Люнса з Голляндії „досить конструктивними", зате не застосував цієї характеристики до виступу французького міністра Моріса Кув де Мурвіля. Засідання Ради НАТО є тайні і про їх хід можна тільки зорієнтуватись на основі коротких звідомлень до преси, що їх дають окремі делеґації. За твердженням преси, державний секретар Дін Раск перестерігав, щоб не ставитись легковажно до проєкту такої морської фльоти, яка своєю вогневою силою перевищувала б усі досьогочасні збройні з'єднання. Раск пригадав, що ця справа насправді знаходиться на денному порядку НАТО від 1960 року, ото ж вона не нова. Він привітав конструктивну пропозицію Британії щодо скріплення зройних сил НАТО атомовими з'єднаннями. Раск признав, що у взаєминах з Совєтським Союзом настало „відпруження", але висловився проти того, щоб те відпруження називати „історичним процесом" та щоб злагоди між Сходом і Заходом шукати через послаблення західньої збройної сили або через внутрішні розбіжності в західньому союзницькому фронті. Дін Раск звернув теж увагу на залежність оборони загального миру від забезпечення Південного В'єтнаму проти комуністичної агресії та вказав на загрозу збоку зовнішньої інґеренції й інтервенції в Конґо, де повстанці проти леґального уряду користуються тепер посиленою допомогою збоку різних африканських країн, а також збоку СССР і Комуністичного Китаю. За твердженням преси становище американського державного секретаря енергійно підтримав західньо - німецький міністер закордонних справ Герґард Шредер і до деякої міри міністри Голляндії та Британії. Зате становище французького міністра Моріса Кув де Мурвіля знайшло підтримку збоку речників Бельгії, Норвегії і Данії. В усіх тих трьох країнах міністрами закордонних справ є соціял - демократи. Французький міністер Кув де Мурвіль закинув американському плянові атомової морської фльоти внутрішню суперечність, бо — мовляв — коли арґументується, що та фльота перешкодить створенню самостійної атомової зброї у країнах, які візьмуть участь у тій фльоті, тоді не можна допустити їх до співвідповідальности за атомову зброю, а коли до такої співвідповідальности допуститься їх, то це власне й однозначне з поширенням атомової зброї на інші держави. Кув де Мурвіль перестерігав теж — з очевидною адресою до Західньої Німеччини — що постання такої морської атомової фльоти надзвичайно утруднить з'єднання Німеччини. — Того самого дня державний секретар Дін Раск мав коротку нараду з міністрами закордонних справ Британії, Західньої Німеччини, Італії, Західньої Німеччини, Італії, які підтримують плян атомової фльоти. Рішено створити постійну контактну комісію для цієї справи.

У Конґо згинуло 20.000 людей, убитих збунтованими дикунами

Лондон. — Конґолійські повстанці жорстоко вбили кругло 20.000 людей — головно самих таки чорних конґолійців, але поруч з ними білих та членів різних азійських народів, що жили в Конґо. В самому Стенлівілі повстанці вбили кругло 5.000 осіб. Ці дані подав в парляменті британський віце-міністер закордонних справ (з титулом державного міністра, який насправді є заступником секретаря закордонних справ), Джордж Томсон. Він ствердив, що серед убитих було троє британських громадян, між ними католицька монахиня Марґеріт Бредлі. — 15 британців врятовано парашутною акцією американців і бельгійців, а 27 британців все ще знаходяться на території, зайнятій повстанцями. Томсон заявив, що доля тієї решти британців виявиться щойно тоді, коли державне конґолійське військо очищуватиме дальші райони від повстанців, бо, зрештою, не відомо, де тепер ці британці знаходяться. В ході парляментарної дебати Томсон ствердив, що найбільш жорстокими виявились повстанці у відношенні до власних своїх расових братів, дармацо в численних випадках вони тортурували також білих місіонарів, монахині й інших „закладників". Парляментарна дебата про події в Конґо виринула у зв'язку з інтерпеляцією лівих англійських соціялістів, які хотіли з'ясування, чому британський уряд погодився, щоб літаки ЗДА перевезли бельгійських вояків спершу на один британський острівчик недалеко конґолійського узбережжя.

Електори вибрали Линдона Бейнса Джансона на 36-го президента ЗДА

Вашингтон. — В понеділок 14-го грудня відбулося в стейтових столицях голосування електорів на кандидатів на президента і віце - президента ЗДА. Линдон Бейнс Джансон дістав 486 електорських голосів із 44-ох стейтів, а сенатор Беррі Ґолдвотер здобув 52 голоси із 6-ох стейтів: Арізони, Південної Каролайни, Джорджії, Алабами й Міссіссіпі та Люізіяни. Кожний стейт має стільки електорів, скільки має сенаторів і конґресменів. Справа вибору Президента закінчиться 6 січня, коли зберуться Сенат і Палата Репрезентантів, і коли провідник Сенату, сенатор Карл Гейден, відкриє листи з вислідом виборів в кожному стейті та порахує урядово всі голоси електорів і повідомить офіційно про вибір президента та віце - президента ЗДА.

● Папа Павло VI уперше відправить Понтифікальну Богослужбу на Різдво при вході до собору святого Петра, під відкритим небом. Раніше відбудеться опівночі з 24 на 25 грудня ц. р. Богослужба в Сикстинській каплиці для дипломатичного корпусу і духовенства Ватикану.

В АМЕРИЦІ

● Секретар Білого Дому Джордж Ріді сказав журналістам 14-го грудня, що президент Джансон не приймав нікого, бо цілий день працює над федеральним бюджетом, який згідно з проєктами окремих федеральних аґенцій мав би виносити в новім році 1965-ому $ 110 більйонів, а Президент бажає собі, щоб бюджет був малощо більший від $ 100 більйонів. Президент конферував тільки з директором бюджету Кермітом Ґордоном.

● Колишній президент Гаррі С. Труман заявив, що він вже 13 днів наперед сподівався, що президент Ф. Д. Рузвелт помре, і він, Труман, мусітиме обняти тягар президентури на себе. Труман бачився з Рузвелтом 13 днів перед його смертю і бачив, що президент був дуже хворий. Труман каже, що і Рузвелт здавав собі з того справу. Ф. Д. Рузвелт помер 12-го квітня 1945-го року, і того самого дня Труман склав присягу як 33-ий президент ЗДА.

● Представник армійського артилерійного відділу заявив, що та базука, якою послуговувалися кубинські втікачі при атаці на будинок Об'єднаних Націй в Ню Йорку в п'ятницю 11-го грудня — не була американської продукції. Гадають, що базуку випродуковано в комуністичному Китаї. В ОН тоді промовляв заступник Кастра майор Че Ґевара, міністер промислу.

● Негритянський актор Нік Ґреґорі в Шикаґо зорганізував висилку 20,000 індиків в дарунку неграм в стейті Міссіссіпі. Цих індиків перевезуть літаком до Джексону у Міссіссіпі, а 4 авта виїдуть із Шикаґо, які будуть рекламувати на місці ці дарунки. Аґенти Федерального Бюра Інвестиґацій охоронятимуть шоферів цих таксівок і будуть поінформовані про те, куди вони будуть їздити.

У СВІТІ

● Цейлонський парлямент висловив недовір'я прем'єрові, першій у світі жінці на такому становищі, пані Сірімаво Бандаранайке. Її обрали на те становище в 1960 році з сантименту до її чоловіка, прем'єра, який згинув з рук буддистського фанатика, ворога будь-яких реформ.

● В Еспанії засуджено на 8 років в'язниці 25-річного Хозе Даніеля Лякаля, летунського інженера, сина генерала, міністра еспанського летунства. Засуджений був комуністом і, між іншим, поширював комуністичну літературу.

● Йомо Кеніята, колишній лідер підпільно-терористичного руху „мав-мав", став в суботу 12 грудня ц. р. першим президентом Республіки Кенії. Водночас відбулося урочисте відкриття „Інституту Люмумби" в столиці африканської Кенії, Найробі. Цей Інститут має вчити муринів з Кенії й інших африканських країн — „соціялізму". Гроші і двох „професорів" дає Совєтський Союз. Будинок того Інституту стоїть за містом, на горбі, ізольований від сусідів і обведений високим кільчастим муром.

● Британський амбасадор в Москві Гомфрі Тревельян несподівано зголосився до совєтського прем'єра Алексея Косиґіна. Західні газети твердять, що розмова стосувалась запрошення від британського уряду до кремлівських володарів — відвідати Лондон.

● Папа Павло VI прислав католицькому архиєпископові в столиці Конґа Леопольдвілі лист з висловами глибокого співчуття для всіх жертв кривавого повстання в східній частині Конґа, особливо духовників, місіонарів і монахинь, жорстоко вбитих дикунами. Папа висловлює переконання, що коли тільки настане в Конґо спокій — місіонарі знову поведуть в тій відсталій країні свою добродійну роботу, головно у шкільництві, шпитальництві та опіці над дітворою.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand Street, Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provide for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25.—Jersey City & Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.

Передплата: На рік — $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. — В Джерзі Сіті і закордоном: — На рік $14.00; на пів року $7.50; на три місяці $4.00. — Для членів У. Н. Союзу, чоловіків і жінок — 65 центів місячно. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів. Чеки і mone orders виставляти на: "Svoboda".

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J. 07303

Нове рішення Найвищого Суду

Рішення Найвищого Суду в справі громадянських свобід з 14-го грудня цього року не викличе, мабуть гострої критики, як вияв того лібералізму, що є рівнозначний з поступом і національно - державним конструктивізмом. Бо лібералізм може бути різний — і доказав це той самий Найвищий Суд кількома своїми давнішими постановами, які були щонайменше дуже контроверсійними і породили гостру реакцію збоку тих американських кіл, які побоювалися, що принципову оборону конституційної свободи американських громадян проводиться задалеко, бо у життьовій практиці ту свободу використовують комуністичні й безбожницько - анархістичні елементи. Так було, наприклад, з постановою Найвищого Суду про виключення молитви з публічних шкіл, про право комуністів діставати закордонні пашпорти, про скасування обов'язку комуністів реєструватись і т. д.

Найвищий Суд ствердив, що та стаття закону про громадянські права з 1960 року, яка наказує обслуговувати всіх, без уваги на расу, в публічних місцях, як ресторани, готелі, автобуси чи газолінові станції, — конституційна і сумісна з господарськими міжстейтовими інтересами, себто інтересами цілої країни. Звичайно, що дехто і далі підтримуватиме погляд сен. Б. Голдвотера, що не слід силувати приватних власників обслуговувати тих, кого вони не хочуть.

Практично — ця постанова Найвищого Суду охоплює коло 3 000 осіб, здебільшого негрів у південних стейтах, які були засуджені місцевими судами за мирні, так звані сидячі страйки - демонстрації в ресторанах, каварнях чи автобусових ждальнях. Їх засуджено за порушення стейтових сеґреґаційних законів. Ці присуди стали тепер неважними, і можна сподіватися, що всі ті справи будуть зліквідовані. Проте рішення Найвищого Суду дійсно дало могутній поштовх до реалізування згаданого закону про громадянські права, який наказував зрівняння рас у користуванні такими публічними установами, як комунікація, чи такими уладженнями щоденного життя, як крамниці, ресторани, каварні. Інтеґрацію можна доводити теж до абсурду, як це дістється, наприклад, з примусовим „расовим переміщуванням" шкільних дітей, що у практиці виглядає так, що дітей, які мають школу в своєму найближчому сусідстві, перевозять в обов'язковому порядку автобусами ген до віддаленої школи, в ім'я „расового зрівняння". Однак анахронічною нісенітницею було відмовлювання місцевим неграм продажу харчів в „білій" крамниці і продажу квитка до „білого" автобуса.

На признання заслуговує ця ухвала Найвищого Суду ще й тому, що вона розрізнює здогадні провини, доконані неграми в мирних сидячих демонстраціях, від дійсних провин, якими є демонстрації, сполучені з актами насильства, порушенням публічного порядку чи загрожуванням безпеці і життю співгромадян. Газети наводять приклад, що коли в Ню Йорку муринські демонстранти виїздили автами на т. зв. Трайборо - міст, який лучить три дільниці цього велетенського міста, і висипали на нього з металевих бочок купи сміття, то такі порушники ладу підлягають карі.

Звичайно, расова проблема в ЗДА не вирішується цим останнім рішенням Найвищого Суду. Це проблема не тільки сторіччями сформованих обичаїв і пересудів, але й проблема освіти, товариської культури, матеріяльного стану, мешканевої кризи, міської злочинности. Судові рішення таких проблем остаточно не розв'язують. Але приспішують їх розв'язку.

Проблема поколінь

У Літературно - Мистецькому Клюбі в Ню Йорку нещодавно відбулася Конференція у справах української молоді у вільному світі. Троє доповідачів — представники трьох поколінь, — висвітлюючи це питання в різних аспектах, прийшли до наступних висновків:

Проблема молоді — одна з найважливіших українських проблем за кордоном. Лави української молоді поповнюються в першу чергу випускниками шкіл українознавства та шкіл при українських церквах, і тому на всі ці школи треба звернути особливу увагу, забезпечити їх найкращими педагогами, підручниками, посібним українським матеріялом. Вихованню молоді сприяють молодечі організації з їх журналами, релігійні гурти молоді при церквах. Велику ролю в ставленні й формуванні молодої української людини за кордоном відіграють українські студентські організації. Старше громадянство повинно не тільки вимагати від них більшої праці, а й уважніше ставитися до потреб студентства: допомагати їм рости на свідомих і повновартісних українських людей; включати здібніші одиниці вже тепер до праці в загальногромадських, наукових, мистецьких та інших інституціях, і так готувати молоді кадри. Старше покоління має усвідомити, що за межами України формується новий тип молодої людини, яка почуває себе приналежною до української нації, як нації міжконтинентальної, і яка, шукаючи доріг до визволення й державности України, вже не задовольняється багатьма тенденційними тлумаченнями фактів з української історії. Тому наша історіографія повинна переглянути насвітлення історії України, бо лише так відкриються похибки, які привели до того, що понад 40-мільйоновий европейський народ і досі не має власної держави.

З дискусії в ЛМКлюбі виявилося, що передові представники української молоді в ЗДА трактують себе членами інтеґрованої в американському суспільстві української національної групи, частиною української нації, що стала — внаслідок розселення українців у світі — міжконтинентальною нацією. Тільки найпильніша увага до молоді та її потреб збоку українських суспільно - громадських, політичних, культурних організацій у країнах поселення зможе затримати певний процес відходу від українства дотепер незначної частини молоді. Для дітей та молоді треба влаштовувати театральні вистави, створити оркестри, видавати цікаві книжки, випускати патефонні платівки, кінофільми, посібники для вивчення української мови, в тому числі на стрічках - „тейпах" для магнетофона та на платівках. Велика частина української молоді рветься до кращого знання української мови, але має мінімальну змогу опанувати її настільки, щоб і дівчині висловити свої почуття українською мовою — як сказав один із студентів у дискусії. Не надокучливими повчаннями або ж байдужим махання рукою, а постійною увагою, тактовним скеровуванням молоді на надійні шляхи, включенням її вже тепер у всі форми українського життя в країнах поселення — можна добитися найкращих вислідів.

„Які батьки — такі й діти", — стверджувала в дискусії молодь. Старше покоління повинне заактивізувати, приєднати до праці тисячі тих, які „позникали" з українського овиду — тоді й передовій українській молоді буде легше тримати всю молодь організованою, а в студентських товариствах добиватися більших успіхів.

Д-р Михайло Кушнір

ДЕМОКРАТІЯ ОДИНАДЦЯТЬОХ

У зв'язку з переворотом в Москві нові совєтські лідери Михаїл Суслов, Леонід Брежнєв, Алексєй Косиґін, а вслід за ними й преса раз-у-раз покликаються на ленінські традиції і ленінські принципи, шукаючи оперття для проголошуваної ними засади „колективного керівництва". Що мають на думці совєтські лідери покликаючись на Леніна і його засади?

Період володіння Леніна був періодом ступневого обмежування „внутрішньопартійної демократії" і концентрації влади. Суверенні початково партійні з'їзди відбувалися надто рідко і мали забагато учасників, щоб успішно вирішувати проблеми біжучої політики. VII з'їзд у березні 1918-го року був останнім, на якому рішення приймалось більшістю голосів. Уже в тому періоді осередком влади почав ставати Центральний Комітет партії, сильно притолочений авторитетом Леніна.

VIII з'їзд, у березні 1919-го року, з уваги на тодішню війну, рішив ще більше скріпити владу Центрального Комітету, обмежуючи в тій цілі його склад до 19 членів і 8 кандидатів. Цей самий з'їзд виніс постанову, яка за кілька років мала вирішально заважити на організації центральної партійної влади: він покликав до життя, як еманацію Центрального Комітету, Політичне Бюро й Організаційне Бюро, кожне в складі 5 осіб, та Секретаріят, що складався з „відповідального секретаря" і 5 технічних помічників.

У міру того, як зростало число членів Центрального Комітету, зменшувалась його питома вага. У 1923 р. Центральний Комітет мав 40 членів і 15-20 кандидатів, в 1952 році — 125 членів і 111 кандидатів, XX з'їзд побільшив це число до 133 членів і 127 кандидатів. Тепер ЦК має 330 членів.

В 1923 році, на XII з'їзді, на якому Ленін вже не був приявним, Зінов'єв спробував відновити владу ЦК, ідентифікуючи диктатуру Центрального Комітету з диктатурою партії. Спроба не вдалася, бо їй протиставився Сталін.

Таким чином з бігом часу звужувалась демократична підстава партії. Процес змін, яких зазнавала партія большевиків у першому періоді революції, зводився до ступневого утотожнювання волі партійних рядів з волею Центрального Комітету, волі Центрального Комітету — з волею його Політбюра, а волі Політбюра — з волею вождя партії.

Хрущов і Мікоян твердили на XX з'їзді, що цей процес підпав частинному відверненню: волю партії мав репрезентувати, як у концепції Зінов'єва, Центральний Комітет. Але дуже скоро стало видно, що хоч вони й деклямували про прикмети „колективного керівництва", однак поняття колеґіяльної влади й колеґіяльної відповідальности було їм, в суті речі, чуже.

На Заході критика уряду є правом громадян, влада в Росії формувалася історично під знаком неґації того права. Умовою існування абсолютної влади є оперття її на іраціональні передумови, наділення її надприродним характером і унеможливлення критики. Така концепція влади веде до обожнювання володаря і надавання йому надзвичайних, магічних властивостей. В організації держави найбільше значення здобував апарат, що охороняв володаря від критики громадян. У царській Росії цю функцію виконували різні інституції, від „опрічнини" Івана Грізного до „охрани", в пореволюційній Росії — ЧеКа, НКВД, МВД та КҐБ.

Ленін і Сталін були спадкоємцями абсолютної влади царів. Офіційна історія Росії пильно приховувала злочини самодержавців, щоб не каляти авторитету влади. Сталін заглушував стогін своїх жертв трубами пропаґанди, що голосила славу його генія, мудрість і непомильність.

„Колективне керівництво" в розумінні Хрущова мало бути спадкоємцем тих самих надприродних властивостей і тієї самої необмеженої влади. В тих умовинах валення міту було легкодушністю. Коли з півбога робиться пройдисвіта, нищиться ті підстави, на яких спирається ідея абсолютної влади, відкривається дорогу до скептицизму супроти кожної влади. Хрущов сам підтинав галузь, на якій хотів сидіти. А тепер перед цією самою проблемою станули Косиґін і Брежнєв.

Навряд чи будь-хто з членів теперішньої Президії КПСС прагне навороту сталінської доби. Новий диктатор — це для багатьох із них означало б заслання або й кулю в потилицю. Концепція „колективного керівництва" дозволяє їм втримати розхитану рівновагу у власному середовищі і дає почуття особистої безпеки, збільшуючи при тому атрактивність комунізму в очах невтралістів Заходу.

Але концепція „колективного керівництва" має також свої неґативні сторінки: змушує числитися з настроями мас, не дозволяє надмірно прикручувати ґвинти суворого життя. Тому тепер Брежнєв і Косиґін повторюють обіцянки Хрущова: збільшення продукції легкого промислу і рільництва, вирівняння разючих нерівностей у платнях, уведення семигодинного дня і п'ятиденного тижня праці.

Однак раз початий процес відступу від ідеї єдиновладности може не затриматися там, де хотіла б його загальмувати партійна гора, може поточитися далі, охопити місцеві організації і дійти до партійних мас. Лід розтанув дещо на вершку, в глибині він залишається незайманий, процес тануння триватиме. Цього може побоюватися передбачливий Суслов.

Демократія для совєтських лідерів є виразом без значення, хоч пропаґандивно корисним. Шлях до влади простелювала їм не виборча картка, але політична інтриґа й вислуговування у деспота. Виховані в автократичному устрої, вони не потрапили б правити державою в умовинах відносної політичної свободи. Жаден із них не має організаційного хисту й авторитету Леніна, що вмів тримати в руках партію і вибороти для неї монополь влади.

Вони не ідеологи, а ремісники революції. Щілини, що їх поробив Хрущов у недоторкальному досі мурі ленінської доктрини, кореґуючи її тезу про невідхильність війни з капіталістичним світом і доказуючи можливості здобуття влади комуністами парляментарними засобами — можуть поширитися у вилім, крізь який провалиться їх диктатура, а демократія 11-ох пошириться на 330 членів Центрального Комітету, потім на партійні з'їзди, а врешті на 9 мільйонів членів партії. Зворотний процес добіг би тоді кінця: в історії партії повторився б перший, романтичний період російської революції.

Маніфестаційна певність партійних лідерів може прихсвувати непевність і побоювання за майбутнє. Вони мусять плисти між Сціллою диктатури і Харибдою демократизації партії. В цій небезпечній плавбі вони мусять намагатися підбудувати свою систему успіхами внутрішньої і зовнішньої політики. Коли бракує чудодійности сили диктатора, успіх стає леґітимацією деспотичної влади, але неуспіх може стати її кінцем. Президія Центрального Комітету КПСС шукає успіхів, а Захід ті успіхи їй облегшує.

К. Крупський

„ДІМ ПОБУДОВАНИЙ НА ПІСКУ"

Цю понад 500-сторінкову по-науковому опрацьовану книжку видано в Лондоні в 1960-му році, а в 1962-му вона вийшла в німецькій мові в Німеччині.

Її автор, Джералд Райтлінґер народився в 1900 р. Студіював у Лондоні та Оксфорді. Після студій став мистцем-малярем, а після коротких подорожей на Близький і Далекий Схід почав писати. Його книжки про Персію, Вірменію, Китай і Тибет принесли йому успіхи.

По другій світовій війні книжки Райтлінґера „Кінцева розв'язка", „Ді СС" і названа вгорі опубліковано в Німеччині.

Шкода, що й досі в нашій пресі не звернено належної уваги на цю останню книжку, що є довголітньою і незвичайно цінною студією нелюдської політики Гітлера в Україні.

Райтлінґер не виявляє особистих упереджень до гітлерівської Німеччини, симпатій чи антипатій до котрогось із народів, що впали жертвою безумної політики гітлерівського режиму. Він лише наводить факти та уґрунтовує їх вірогідними матеріялами.

У своїй книжці „Дім, побудований на піску" І. Райтлінґер присвячує Україні п'ятий і шостий розділ, що в німецькому виданні займають сторінки 196 - 267: „Україна — небажаний союзник" і „Україна — країна нужди". Крім цього, про політику Гітлера в Україні та фізичне нищення її народу згадується по цілій книжці, а також у таблиці головних подій. Серед списку осіб, згаданих у книжці, є також імена українських політичних діячів, провідників ОУН, УПА, Дивізії „Галичина" та ін. І взагалі проблемі поневолених Москвою народів автор надає належної ваги, приписуючи проґру Гітлера впертій іґнорації цього важливого питання.

Розробляючи пляни походу на Совєтський Союз — пише Райтлінґер, — Гітлер зіґнорував національне почування народів червоної імперії, і, засліплений початковими успіхами, потрактував ці народи як своїх рабів. Коли ж він побачив свої помилки, тоді лише почав впроваджувати деякі зміни, але було вже запізно.

Автор каже, що українці пізнали дволичність німецької політики ще в 1938 році — під час боротьби карпатських українців за волю, і хоч у 1941-му році українські дівчата ще вітали німців, прикрашуючи їх танки квітами, ця приязнь скоро проминула, коли німці почали розстрілювати українських націоналістів, почали вивозити молодь на примусову працю до Німеччини, масово винищувати голодом полонених, розстрілювати безборонне населення, конфіскувати харчі, винищувати хворих і старших віком людей, виставляти дітей і жінок як охоронний засіб проти вогню партизанів.

На стор. 223 автор каже, що українські міста були трактовані так, як жидівські ґетта в Польщі. Однак „в українському народі розвинулась якась містична сила пережити те лихоліття, і він його пережив так, як пережив терор Сталіна, кровожадну помсту червоної армії в 1943 - 44 роках і ще нині видержує всі утиски".

Знайомлячись з книжкою Райтлінґера, читач переконується в тому, що в останній світовій війні німці були далекі від прославлюваної німецької прецизійности. Їхню політику та господарювання на загарбаних територіях характеризував хаос, витворюваний бонзами гітлерівської ієрархії. Немало затій німецьких окупантів донині в подробицях невідомі українському народові. Райтлінґер пише, що на нюрнберзькому процесі сталінські „представники України" з політичних мотивів не оскаржували німецьких злочинців так, як це робили б представники незалежної української держави.

Серед дорадників Гітлера, — пише Райтлінґер, — не бракувало русофілів, і це від їхньої політики так потерпів український нарід. Хоч Розенберґ, з огляду на фізичний і господарський потенціял України і на її історичне минуле, плянував створити „велику українську державу" і дати їй якусь автономію, Гітлер, Ґерінґ і Кох навіть не хотіли слухати його плянів. „За цих негрів не вмиратиме німецький вояк", сказав Еріх Кох, який цілий час був у конфлікті з Розенберґом.

Кох роздумував над пляном, згідно з яким український нарід мав бути частинно винищеним, частинно вигнаним за Волгу, а його місце мали зайняти німці, голляндці і данці. На цю тему розмовляв Гітлер із своїми прибічниками ще в 1942-му році. Однак, цей плян змінювався в залежності від того, як справи йшли на фронті. Пізніше Гітлер змінив свою думку про українських „унтерменшів" і з часом вже навіть припускав знімчення яких 500 000 українських синьооких і білявих жінок.

На стор. 216 автор наводить розмову представника німецької преси Кранца з Еріхом Кохом 25-го серпня 1941 року, після того, як цей останній перебрав від військових властей перший райок захоплених теренів України з містом Вінницею.

Кранц, привітавши Коха, запитав: — Чи смію поґратулювати вам з нагоди інтересного і корисного завдання, яке ви взяли на себе?

Кох: Якого завдання?

Кранц: Маю на думці привернення до державности такого біологічно сильного й вартісного народу, як українці.

Кох: Мій пане, це ви, мабуть, вичитали в місцевому часописі. Дозвольте вам сказати, що українці є праневільничим народом, над яким треба володіти махоркою, водкою та нагайкою, і власне цим можете відкрити їхню слов'янську душу.

На 217 стор. автор каже, що Райхскомісаріят України був зорганізований лише як інституція експлуатації, без найменшої тіні автономії. В 1943 році було в Україні аж 114 ґебітскомісарів.

Наведена на ст. 235 - 37 розмова Гітлера з Борманом у головній кватирі в Вінниці про засоби поборювання приросту українців, про заборону шкіл, ненависть до освічених українців, відмову медичної допомоги населенню і т. п. — найкраще характеризує німецьких „юберменшів".

Перед відступом з України Гітлер рішив залишити за собою тільки „спалену землю". Він наказав вивозити до Німеччини або нищити всі харчові запаси, однак скорий наступ червоних, а також сильний спротив українських партизанів не дозволив німцям здійснити ці пляни.

Про українських партизанів автор пише, поза згаданими двома розділами книжки, у розділі „Партизанська війна в Україні". Він не плутає українців з росіянами так, як це робить багато американських авторів.

Райтлінґен заслуговує на подяку українців тим більше, що досі ми не мали праці, в якій так об'єктивно та авторитетно описано німецьку окупацію України. З пояснення до бібліографії виходить, що автор добре знає, хто з авторів і як ставиться до українського політичного руху.

А тепер переглядаємо 1100-сторінкову книгу Александра Верта „Росія у війні", яка цього року вийшла в Америці. В ній також багато пишеться про брутальність німців в Україні, про український резистанс проти німців і большевиків, але чільного провідника того резистансу — Степана Бандеру — зроблено антисемітом. Такого роду злобних закидів Рейтлінґер не робить нікому, хоч він добре знає, що німецькі коляборанти були в кожній країні від Балтику по Кавказ, однак не всі ті, що співпрацювали з німцями проти Сталіна, були запроданцями.

Німецькі коляборанти знаходились також серед жидів. Макс Ґельтман, автор книжки про антисемітизм, у своїй статті в „Нешенел Ревю" за листопад ц. р., обороняючи д-ра Ганнаґа Арендта, цитує слова д-ра Давида Вдовінського, який пережив варшавське ґетто і тепер перебуває в Америці:

„Зараз по окупації, німці створили Юденрат. Назовні це мав бути уряд самоуправи, а-

(Закінчення на стор. 3-ій)

РОМАН МІХНЯК

ПРОБЛЕМИ НАШОГО ЗДОРОВ'Я

(5)

Будь-які фізичні недомагання треба переживати так, як це робить молодь. Не перейматись занадто, вірити в перемогу. Маючи більше знання, легше прийти до повної рівноваги.

Старші люди багато аналізують, доходять до гіпохондрії, рахують свої роки. Сподіваються скорого кінця. Молоді навпаки — перед ними щойно відчиняється життя.

Коли старші думають, що їх життя вже кінчиться, тоді немає вже у них молодости.

Мусимо навчитися так думати, що перед старшими є ще також життя, відчувати в собі охоту до змагання, до нового, творчого життя, — тоді молодість бере верх над старінням.

Пощо робити себе добровільно нездібним до життя, пощо старітися?!

Старіння — це не доскональна психічна прикмета людини.

Молодими можуть бути тільки ті, які хочуть ними бути.

Правда, співається в пісні:

„А молодість не вернеться,
Не вернеться вона. . ."

Однак, хто ще не втратив молодости, до того вона не має чого вертатися, вона ще є.

Геронтологи кажуть, що наближається час, коли людина, маючи сто літ, буде почувати себе ще й дальше молодою.

Якої великої помилки допускалися досі люди, що так скоро старілись! Як немає хоч трохи поезії в житті, трохи фантазії, глибших почувань, — то таке життя скоро виснажує людину психічно, прискорює старіння. Такі люди не можуть зберегти на довший час свою молодість, бо молодість це поезія, це чар життя.

Людина старіється повільно. Довгі роки неґативних думок роблять свою роботу; позитивні, отже, робили б свою. Тим часом ми цікавимося всім, різними проблемами, але найменше зацікавлення маємо до нас самих. Як мало таких, які мали б хоч основні відомості про будову організму, про психічні явища, про гігієну, спадковість, еволюцію. Тому люди скоро втрачають здоров'я, молодість і деґенеруються. Треба витворювати в собі віру, нову надію, нове бажання жити; вміти зірвати з тим всім, що нас зробило байдужими, тяжкими, що невидно штовхало нас до старіння. Треба переробити себе, перетворити на іншу людину.

Це все можемо зробити, бо людина психічно може на себе впливати. Хто тільки хоче — може довго жити, бути молодим, здоровим.

Як бачимо, старіння це велика загадка, яку все таки можна й треба розв'язати.

Людина тільки тому так скоро нидіє й умирає, що не витворила в собі психічного спротиву, щоб ці всі недомагання перемагати. Сила психічного спротиву може бути надзвичайна.

Тільки частина тої енерґії, яку ми довгими роками зуживаємо на свою власну некористь, зужита на витворювання спротиву, — принесе нам надзвичайні осяги.

Ніщо в світі марно не пропадає.

Як багато енерґії витворює людина в своєму житті! Здається, що вона переважно пропадає безслідно. Але вона не пропадає. Якщо ми робимо щось добре, корисне, творче, то ця наша енерґія не пропала.

Але наскільки більше ми зуживаємо енерґії в невідповідних, некорисних наших думках, нашій поведінці, наших шкідливих емоціях, — і ця наша енерґія також не пропадає безслідно. Вона нас довгими роками тільки ослаблює, нищить, і наша прегарна молодість перетворюється скоро в старість.

Старість — це втрата здібности бути молодим.

Ми старіємося дуже часто вже в наймолодших наших роках. Тому щасливі ті люди, які вміли веселу й соняшну молодість зберегти до пізнього віку.

Без радости немає здоров'я

У кожної людини мусить бути своє щастя, своя радість, без чого тяжко жити й бути здоровим.

Теперішні проблеми життя дуже складні, вимагають великого знання, великої праці над собою. Чим більші життьові труднощі, чим тяжча боротьба за існування, тим більші вимоги мусимо ставити до себе самих. Мусимо вчитися й пізнавати, як перемагати всі труднощі в наших змаганнях. Нині кожна проблема це велика й складна наука. Без науки, без знання не може бути людина щасливою, не може довго жити.

Ми можемо осягнути все, або й нічого — це все залежить від нас.

Немає нічого більше загадкового, таємничішого на світі понад життя людини. Які чарівні і які трагічні бувають прояви життя! Радість і сум, щастя і горе, поезія і будні — це все життя.

Як воно не було б — а хочеться жити.

„Ні щастя, ні долі у мене нема,
Осталася тільки надія одна", — писала Леся Українка. Яка чарівна поезія! Хоч немає щастя, але надія каже сподіватися, що може колись завітає щастя.

Такі сподівання, такі думки має кожна людина.

Що таке щастя?

Древні філософи займалися цим питанням і давали різні відповіді.

Платон вважав, що основою щастя є здоров'я, добре успосіблення, розвинена сила думання, досвід, добробут;

Демокрит — веселість, задоволення, спокій духа;

Сократ — правдиве щастя є тоді, коли не бракує жадного запотребування;

Арістотель — щастя основується на досконалості життя і чесності;

Геракліт — найбільше щастя це погідна рівновага духа;

П. Монтеґацца каже: „Щастя це цілковита гармонія нашого „я" з оточуючим нас світом."

Щастя дрімає внутрі кожної людини і очікує пробудження. Ззовні його не знайдемо, бо там його немає. Це індивідуальна справа. Що одному здається найбільшим щастям, для другого це зовсім байдуже. Треба завжди бути приготованим на різні невдачі в житті, тоді не будемо переживати їх трагічно. Сильною волею треба себе опановувати. (Reink Gerling — Die Gymnastic des Willens, Berlin 1918). Люди, які почувають себе щасливими, здоровіші від нещасливих.

Є моменти в житті, коли ми відчуваємо найвище вдоволення. Коли таких моментів багато, тоді можна назвати це щасливим життям. Однак, так багато людей шукає даремно щастя. Причина полягає у фальшивому понятті. Кожний осяг у житті вважаємо за щастя. Кому добре повелося, кажемо, що він має щастя. Однак це „щастя" — це є пильність, відповідні здібності й догідні обставини. Мати добрі осяги ще не означає бути щасливим.

ДЕНВЕРСЬКИЙ КАЛЕЙДОСКОП

Відслонення пам'ятника Т. Шевченка у Вашингтоні стало тріюмфальним завершенням мрій, задумів та старань всієї еміграційної України. Здається, що в той пам'ятний день кожен з нас бажав знайтися у Вашингтоні, щоб з гордістю і вдоволенням пережити урочисті хвилини та зачерпнути наснаги до дальшої праці. Далекий Денвер репрезентувало в цьому святі десять осіб, з того два юнаки пластуни.

Святкування 50-ліття УСС-ів почала в Денвері станиця місцевого Пласту ще з початком літа. Таборуючи в горах з нагоди Свята Юрія, запросили пластуни до себе до табору 14 червня громадянство Денверу. З'їхалося дуже багато гостей. Після пластових зайнять відбулася вечором пластова Ватра, яку попередила дефіляда пластунок і пластунів перед представниками всіх наших збройних формацій та проводом Станиці. Святочну частину Ватри виповнив реферат — монтаж про наші збройні сили від найдавніших аж до сучасних днів, переплітаний виступами пластової молоді з деклямаціями і стрілецькими та повстанськими піснями та коротким словом до пластунів, яке виголосив Степан Глушко, бувший старшина УСС-ів та довголітній виховник молоді на рідних землях.

Цю річницю відсвяткував теж місцевий Відділ Союзу Українок Америки, 8-го листопада, получивши її з відзначенням роковин Листопадового Зриву. Ця імпреза була для членів СУА та запрошених гостей.

В програму входили виступи жіночого квартету в складі пань Горчаківської, Чайківської, Нижник і Дутчак зі стрілецькими піснями при акомпаніяменті п. С. Левченко і реферат голови Відділу п. Левченко, яка поділилася з присутніми своїми споминами про бої УСС-ів над рікою Стрипою в околицях села Богатківці, та про свої переживання у Львові під час Листопадового Зриву. Були деклямації Тарасика Чайківського, п. Марії Горчаківської і 4-літньої Зені Коритко, яка віддеклямувала „Українка я маленька" та відспівала стрілецький гимн, за що зібрала бурю оплесків.

На закінчення промовив полковник Степан Глушко і подякував жіноцтву за влаштування цього Свята, а присутні віспівали йому, як представникові УСС-ів „Многая літа".

Академія для відзначення 50-ліття УСС-ів, та для відзначення Листопадового Чину і для віддання пошани всім українським військовим формаціям, відбулася 22-го листопада. Її приготовив для всього громадянства створений з рамени УККА комітет, очолений інж. М. Кальбою.

Академія в першій частині була присвячена Золотому Ювілеєві Українського Січового Стрілецтва. Перед програмою удекоровано членів усіх українських збройних формацій, яких запросив голова УККА, мгр. Іван Венжівський зайняти почесні ряди крісел, — червоними гвоздиками. Промову про Січове Стрілецтво виголосив Юрій Мошинський.

В другій частині програми промовляв інж. Мирослав Кальба, який відзначив членів Карпатської Січі, легіонерів ОУН, повстанців УПА та вояків Галицької Дивізії. Програми були переплітувані виступами мішаного та мужеського хору під орудою п. Я. Нижника, жіночого квартету (в складі пань Чайківської, А. Колтунюк, Нижник і Дутчак), який відспівав пісню „Зелений гай, пахуче поле" та прекрасно виконав „Журавлі", та деклямаціями пластунів Тамари Марковської і Віктора Карена, п. В. Крушельницького та згаданої вже маленької Зені Коритко.

Денверська Група УВАН мала чотири засідання. 20 червня доповідав інж. Л. Биковський на тему: „Чотири роки на півночі Росії, в 1912-16 рр." Були це спогади з часів його студій в петербурзьких високих школах, а від 1915 року як працівника при інженерській частині для наладнання транспортової лінії на півночі Росії.

12 вересня доповідав гість з Солт Лейк Сити в стейті Юта, науковий співробітник УВАН інж. Іван Громик на тему: „Сучасні методи плянування майбутнього транспортового руху у великих містах", а 24 жовтня інж. Ю. Сластіон виголосив доповідь на тему: „Богданова церква в Суботові".

5-го грудня доповідав Юрій Мошинський, молодий український мистець-маляр, на тему: „Враження з подорожі по Японії у 1962 році"

Музей історичних пам'яток визвольної боротьби України існує вже від ряду літ завдяки трудам та праці п. Петра Олексієнка. Музей приміщений в двох кімнатах, пристосованих для тої цілі в гаражі пана Олексієнка. Перша кімната, це збірка книжок, журналів, брошур та часописів. Окрему частину кімнати займає творчість Тараса Шевченка, де зібрані різні видання його творів та багата шевченківська література.

В другій, більшій кімнаті переважають знимки. Брак місця не дозволив п. Олексієнкові розмістити матеріяли так, як треба б.

Але і тут видко провідну думку, якою кермується керівник музею. В одному кутку зібрані знимки всіх наших генералів, а в другому мужів, що в часи наших визвольних змагань кермували державою. Багато місця відступлено знимкам, які показують, як живеться нашому народові в „квітучій країні соціялізму". Обдерта одежа, бідні хати, сумні і застрашені обличчя промовляють зі знимок краще, чим тисячі слів. А далі багато знимок з часів зриву Карпатської України та боротьби українців з мадярами, як також повні траґізму докази нищення на шибеницях та розстрілами наших героїв німецьким окупантом.

Є ґабльотка, в якій переховуються частини військових уніформ, військові хрести та відзнаки, зброя, тризуби з шапок і на ґудзиках та прапори. Багато місця на стінах займають образи артистів-малярів ген. Б. Палія Неїла, Г. Сластіона і В. Петрука, що змальовують сцени з часів козаччини та визвольних змагань.

Кімната прибрана вишивками та керамічними виробами. Все це провадить п. Олексієнко власними коштами. На тому місці хочемо помістити заклик керівника музею до всіх комбатантських організацій, окремих учасників визвольних змагань та всіх людей доброї волі, яким дорога наша історія, прислати до Архіву-Музею в Денвері пам'ятки, зв'язані з боротьбою України, книжкові видання та пресові випуски, а також пожертви на Музей, щоб зберегти в ньому вартісні матеріяли для майбутніх поколінь. Адреса Музею: Mr. P. Olexienko, 1359 Steele St., Denver, Colorado, 80206, USA.

Пластова Станиця не організувала цього літа пластових таборів.

Після ферій оживилася праця. Пластуни відбули ряд прогульок, в гори, до цукроварні та до музею п. Олексієнка.

Визначною подією була гостина бувшого голови КПС, пл. сен. Ярослава Падоха, який, вертаючись з Конвенції Крайового Конгресу Братських Організацій в Сіятлі, загостив 28 вересня до Денверу. Відбуваючи стрічу з членами місцевого Відділу УНСоюзу та громадянством Денверу, пл. сен. Я. Падох прийшов також на спеціяльно скликані сходини пластової Станиці, запізнався з нашими пластунами та з проводом Станиці, цікавився нашими проблемами, головно зв'язаними з пластовим Домом та поінформував присутніх про загальний стан Українського Пласту в Америці.

Наші втрати були за останніх кілька місяців незвичайно болючі. 28-го серпня помер на відпустці в Канаді артист-маляр Стефан Скиба. Хоча народжений в Канаді та одружений з чужинкою, приходив з цілою родиною на всі українські імпрези, сина виховував в українському дусі і був членом церковного уряду, церковного хору та зразковим членом православної парохії. 16-го жовтня помер Іван Волянський, член 226-го Відділу УНСоюзу, великий приятель Пласту та примірний громадянин. А 3-го грудня відійшла на вічний спочинок П. Лідія Шульга. Покійна була дружиною артиста-маляра Іллі Шульги, якого большевики заслали в далекий Казахстан, де він помер. Пані Шульга врятувала біля 80 образів свойого чоловіка та довезла їх до Денверу, де вони переховуються в домі пані Г. Завадович, доньки покійної.

Любомир Колтунюк

НА НАШІЙ, НЕ СВОЇЙ ЗЕМЛІ

НА ШЛЯХУ ДО СТАНДАРТИЗАЦІЇ Й КАЗАРМИ

„Сьогоднішнє село-писанка на Україні вже не відповідає традиційному поняттю. Щоправда, і садочки є, і соловейко витьохкує, та гляньте лише на хатки чи вулиці! Не хатки — а просторі будинки.. під черепицею, стіни рум'яняться червоною цеглою . . . Село було споконвіку Студеники, а тепер — Жовтневе"...

До репортажу в „Радянській Україні" додано й світлину: бачимо стандартні, касарняного типу двоповерхові будинки, які нічим не відрізняються один від одного. Жадного деревця, не те, що садочка. Стіни не білені й не фарбовані — брудного кольору цегла наганяє ще більше суму. Відкинення історичних рідних назв та плянування касарень не можна назвати проґресом.

Зусиллям студентів у Монтреалі, в Канаді, відбувся „Український Тиждень"

Союз Українських Студентів Канади, СУСК, до складу якого входять Університетський Клюб, Обнова, Зарево і ТУСМ, організував уже традиційний „Український Тиждень" у Монтреалі. Він тривав від 10 жовтня до кінця листопада 1964 р. і відбувався в різних місцях того великого канадійського міста: у залі гімназії „Артур Кюрі меморіял", в університеті МекГілл Юніон, у Плато Голл в Ляфонтен парку, в Лойола коледжі, в Джордж Вілліямс університеті та в Університеті Монтреалю. Щоб налагодити й заплянувати всі виступи, студенти обрали Студентський Комітет „Українського Тижня" на чолі з Романом Гуцалом із СУСК. До складу Комітету входило 25 українських студентів з французько і англійськомовних високих шкіл Монтреалю. Почесний Комітет „Українського Тижня" очолював прем'єр провінції Квебек дост. Жан Лесаж і до його складу входили мейор Монтреалю п. Жан Драпо, сенатор Д. Гнатишин і сенатор Павло Юзик із Оттави. Під час „Українського Тижня" українські студенти і запрошені ними науковці та мистці показали своїм французьким і канадійським колеґам та професурі високих шкіл Монтреалю виставку експонатів „Українці в Канаді", виставку „Українська культура", провели показову українську католицьку Службу Божу, що її відправив всч. о. І. Гаврилюк; відбули багато панелів, зустрічей, викладів про Україну та її важке сучасне становище; у Мойс Голл влаштували український фестиваль, з показом народної ноші. В різних місцях співав укр. студентський хор під диригуванням В. Бринявського, виступав танцювальний Ансамбль п.Марунчака і т.д. Головною подією „Українського Тижня" був показ п'єси видатного французького сучасного драматурга Жана Ануї „Жайворонок" у перекладі на українську мову В. Мироша. Цю виставу показав 25-особовий театр „Заграва" із Торонта, що його вже понад 10 років очолює режисер Слав Теліжин, абсольвент реж. відділу Драматичної Школи, уродженець Львова. Це п'єса про національну героїню Франції Жанну д'Арк, яка загинула мученичею смертю з рук англійців, обороняючи свою Батьківщину. Вистава пройшла 15 листопада на високому рівні. На жаль, у напівзаповненій залі Плата Голл переважали українські студенти і канадійська студіююча молодь, але було дуже мало старшого нашого громадянства, що не могло бути заохотою, в першу чергу, для самих студентів. Показ „Жайворонка", хоч відбувався українською мовою, так вплинув на приявних французьких студентів, що вони домовилися із своїми українськими колеґами частіше зустрічатися й обговорювати різні справи. Як англомовним, так і французькомовним студентам і професурі та українським глядачам особливо припали до вподоби чіткий ритм вистави, вдалі мізансцени, добре відтворені французькі й англійські середньовічні костюми, гра таких акторів, як В. Орлик у ролі Жанни, В. Довганюка, А. Ількова, Й. Бельського, Т. Парченка, Л. Левицької, З. Мазуркевича, Д. Романіка, І. Кушніренко, М. Ляльки, А. Климовича й інших — з великим пієтизмом грав увесь ансамбль цю складну і відповідальну п'єсу. У спеціяльно виданій Студентським Комітетом брошурі-програмі, з текстами українською, англійською і французькою мовами, перелічено усіх виконавців, яких тут немає змоги назвати в короткому звіті, та подано репродукції з деяких сцен „Жайворонка". У цій же програмі під назвою „Юкрейніен Вік, 1964", поміщено уривок з поезії Т. Шевченка „Подивіться на рай тихий"..., дати й місце усіх виступів, склад обох комітетів Тижня, слово голови Романа Гуцала про закріплення моральних і духових вартостей українства в Канаді та співпрацю й дружбу між українськими й іншими студентами, короткі статті керівників наших студентських громад в різних університетах Монтреалю — Ю. Весоловського, Б. Грицая, М. Струсінського і не підписаної під фото студентки, французькою мовою; інформація про театр „Заграва" з Торонто, про Союз Українських Студентів Канади і велику статтю д-ра Богдана Стебельського, англійською мовою, „Україна і українська культура." Її ілюстровано мапою України, репродукціями ікони Вишгородської Богоматері з XI століття, зображенням св. Софії в Києві, полтавського килиму й кераміки. „Український Тиждень" був темою монтреальських газет, радіо й телевізії. Він справив гарне враження на Монтреаль та був справді гідним показом досягнень української культури у Канаді. На подібні святкування наступного, 1965 року — при відповідному повідомленні в пресі — у Монтреаль напевно зможуть на „Український тиждень" прибути й українці з різних міст ЗДА щоб підтримати надзвичайно важливе діло українських студентів і виявити перед зовнішнім світом любов українців до всього рідного. (лш).

Лідер негрів у ЗДА д-р Мартін Кінґ прийняв мирову нагороду Нобеля

Осльо. — Муринський діяч з Америки, протестантський духовник д-р Мартін Лютер Кінґ, прийняв на спеціяльній церемонії в університеті в Осльо з рук Голови Парляментарної Комісії Нобеля диплом мирової нагороди Нобеля і чек на 54.000 дол. та виголосив промову до слухачів, між якими був і норвезький король Оляф У. У своїй промові, що мала — як підкреслюють газети — характер релігійної проповіді, д-р Кінґ висловив віру, що боротьба 22-ох мільйонів американських муринів завершиться повним расовим зрівнанням і перемогою справедливости. Він висловив глибоку віру в Америку та наставрував всі прояви ненависти і насильні методи, вживані будь-котрою стороною. Д-р Мартін Лютер Кінґ є третім мурином, які дістали мирові нагороди Нобеля. Як перший дістав був її д-р Ралф Банч, заступник генерального секретаря Об'єднаних Націй за свої заслуги для осягнення перемир'я в ізраїльсько-арабській війні, а в минулому році таку нагороду дістав негритянський лідер в Південній Африці Альфред Лютгулі. В тому самому дні в Штокгольмі у Швеції 82-літній король Ґустав VI Адольф роздав нагороди Нобеля — грамоти, золоті медалі і грошеві чеки — двом американцям, двом підсовєтським москалям, одному німцеві і одній англійці — з ділянок медицини, фізики і хемії.

„ДІМ ПОБУДОВАНИЙ НА ПІСКУ"

Закінчення зі стор. 2-ої

ле в дійсності це був найбільш диявольський плян виносити бестіяльські присуди і нелюдські кари на жидівські маси таки ж їхніми громадянами. За допомогою Юденрату створено жидівську поліцію". І далі: „Я певний, що, незалежно від загального винищування, жидівська поліція була єдиною інституцією в гетто, відповідальною за вимордування багатьох тисяч жидів, яких німці були б не знайшли без допомоги жидівської поліції".

І в тій же статті: „У Львові існував Юденрат, створений в цілі допомоги ворогові". А далі слова з денника Йошуги Перлє: „Юденрат в основному був створений для допомоги німцям у їх головній цілі: знищити 300 000 жидів".

Однак Макс Ґельтман твердить, що не всі юденрати були злими. А ми в свою чергу можемо твердити, що не всі українці, які силою обставин працювали під німецькою адміністрацією, були запроданцями й душогубами. Натомість у книжці Райтлінгера в двох місцях сказано, що Бандера відкинув пропозицію німців брати участь в погромах жидів.

Повертаючись до Верта, зазначуємо, що не всі читачі його книжки знають, що він — французький соціяліст із сильним нахилом до комунізму. Цей фак ствердженo в американській рецензії на Вертову книжку. З другого боку, в американській пресі подано, що книжка Верта належить до „бест селлерс".

Не зважаючи на все це, наша справа йде до кращого. Ще десять років тому насвітлення української визвольної справи в світовій публіцистиці та книжкових виданнях було докраю затьмарене. Тепер такі праці як Райтлінґера служать наче антидотом на всяку їдь вислужників Москви.

Пропам'ятна відзнака УСС

На Загальних Зборах Об'єднання бувших Вояків Українців в Америці рішено відзначити вихід Першої Сотні УСС на фронт літом 1914 р. пропам'ятною відзнакою для усіх живих членів Легіону УСС та родин по УСС.

На Зборах Управа ОбВУА вирішила форму відзнаки, та рішено звернутись з закликом до усіх ще живих УСС та родин по померлих УСС, щоб вони зголосились до ОбВУА на адресу:

United Ukrainian War Veterans of America, 5020 Old York Road, Philadelphia, Pa. 19141.

або прямо до Головної Управи Братства УСС та подали слідуючі інформації:

1) Ім'я і прізвище
2) Дату народження
3) День вступу до Леґіону УСС і короткий життєпис.

Після одержання зголошень Головна Управа ОбВУА передасть їх до провірки і одобрення Братству УСС.

Відзнаки будуть готові в першій половині січня 1965 р. і будуть роздані офіційно управненим до відзнак під час святкування 22-го січня.

З огляду на короткий час просимо вислати аплікації якнайскорше.

Головна Управа
Об'єднання бувших Вояків Українців в Америці

+
В глибокій жалобі повідомляємо Приятелів і Знайомих, що 10-го грудня 1964 року
несподівано відійшов від нас у Вічність
наш Найдорожчий і Незабутній
МУЖ, БАТЬКО, БРАТ, ШВАҐЕР, ВУЙКО і СТРИЙКО
бл. п. ВОЛОДИМИР ДЕЙЧАКІВСЬКИЙ
на 52-му році життя.
Похоронні обряди відбулися в Торонто, 14-го грудня ц. р.
ІРИНА — дружина
АНДРІЙ, ЮРІЙ і МОТРЯ — діти
БОГДАН ДЕЙЧАКІВСЬКИЙ з дружиною МАРІЄЮ і доньками ВІРОЮ і МАРТОЮ
МИКОЛА ДЕЙЧАКІВСЬКИЙ — кузин з дружиною НАДІЄЮ і синами ОРЕСТОМ, ЮРКОМ і МИКОЛОЮ.
ВОЛОДИМИР ПІУСТ — шваґер з дружиною НАТАЛІЄЮ і доньками ОКСАНОЮ і МАРІЄЮ
РОМАН ІЛЬНИЦЬКИЙ — шваґер з дружиною НІНОЮ і дітьми ОЛЕГОМ і УЛЯНОЮ

В ТРЕТЮ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ
нашого Незабутнього Чоловіка і Батька
мистця Миколи Бутовича
буде відправлена
ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА І ПАНАХИДА
в неділю, 20-го грудня 1964 року
о год. 1-ій по пол.
в УКРАЇНСЬКІЙ ПРАВОСЛАВНІЙ ЦЕРКВІ
в БАВНД БРУКУ, Н. Дж.,
на яку запрошуємо всіх Приятелів і Знайомих.
ТЕТЯНА БУТОВИЧ, дружина і ДІТИ

ПОДЯКА
В глибокій жалобі та невимовному горі родині
св. п. письменника
Федора Одрача (Шоломіцького)
не дістає слів від глибини серця скласти щиру подяку українським суспільно-громадським, політичним і науковим організаціям та окремим людям за їх так численну участь у Панахидах і похоронних відправах (8, 9 і 10-го жовтня ц. р.). Ми також сердечно зобов'язані Друзям і Знайомим, що 10-го жовтня численно прощали Покійного — нашого мужа і батька в Православній Катедрі св. Володимира в Торонті та відпровадили Його — свого приятеля, співпрацівника та земляка на вічний спочинок „Проспект" цвинтаря.

Зокрема, висловлюємо доглибну подяку духівництву: Високопреосвященішому Архиєпископові Михаїлові, о. прот. Д. Фотієві й о. Гуцулякові за врочисті церковні відправи та промови біля домовини як в храмі так і на цвинтарі. Дякуємо церковному хорові під диригуванням п. Ю. Головка і п. Семченка, що відспівав Панахиди та Заупокійну Службу Божу. Мовимо спасибі Відділові Союзу Українок Канади ім. св. Ольги при катедрі св. Володимира за зорганізування поминальної тризни, письменникові Уласові Самчукові і п. Лаптутам за зорганізування похорону. Наша велика дяка п. х-рові Т. Реві за медичну та моральну підтримки.

Ми глибоко вдячні всім людям доброї волі, що прислали вінки та квіти, а зокрема добродіям, що відгукнулися на заклик КУК-у і своїми грошевими щедрими пожертвами оплатили всі кошти похорону.

Схиляємо голови перед всіма, що чимнебудь допомогли нам перенести нашу трагедію по втраті незабутнього шляхетного Мужа за невіджалуваного Батька. Хай Господь пошле Вам ласку кріпкого здоров'я та радости у житті. Покійному нехай буде легка канадська земля!

Дружина КЛЯРА ШОЛОМІЦЬКА
та доні РУТА і ЕРМА

Шикагівська „наша сила в нас самих"

Додали ми цій кооперативі прикметну назву „Шикагівська", щоб показати конкретне виявлення цього гасла в наслідках праці місцевої каси федеральної кредитової кооперативи „Самопоміч".

Які економічні здобутки та яку опінію принесла шикагівська „Самопоміч" український громадськості та яку ідейну поміч „ українському національно - культурному житті дадало це товариство за час свого дотеперішнього 13-річного існування?

Є відомо, що американське „практичне" суспільство, хоч і любить любуватися духовно-культурними скарбами і іншими окремішностями своїх різнонаціональних груп населення, але часто цінить і рахується з тими групами та стається з більшою пошаною до тих з них, які зуміли показати себе добрими організаторами і придбали більший капітал. Гост „Самопоміч" в Шикаго, зібравши $ 500,000 капіталу при 3,762-х членах, вже займонували американцям. Рік тому американський журнал Іллинойської Лігі Кредитових Кооператив „Спотлайт" помістив довжелезну статтю про розвиток і діяльність „Самопомочі" та кількакратно з подивом і признанням підкреслив її успіхи. А в списку двох тисяч Іллинойських кооператив Шикагівська „Самопоміч" вибилася аж на десяте місце. Це, так би мовити, досягнення на зовнішньому фронті, там, де, твориться опінія в загальному американському господарсько - економічному житті.

А що ж зробила „наша сила в нас самих" шикагівської „Самопомочі" на внутрішньому українському національному фронті? Чей же ми все старалися показати свою здібність до самостійної організованости та вміння здобути собі незалежність від чужих сил. Берім числові звіти кооперативи за ввесь минулий час існування. З них довідуємося, що „Самопоміч" в Шикаго скріпила, а в богатьох випадках просто уможливила, забезпечене і зорганізоване життя певної частини нашої спільноти.

Давши кредиту в сумі понад пів мільйона доларів на купівлю домів або на їх перебудову та устаткування, кооператива допомогла нашій громаді створити скупчення українців в дільницях біля своїх церков св. Володимира і св. Миколая. Тим самим уможливлено їй легший розвиток та діяльність в тому „українському центрі" українських громадських установ та організацій, яким також виплачено з каси „Самопомочі" субсидій на суму коло 50 тисяч доларів.

Наші професіоналі також завдячують поважні осяги в розбудові своїх підприємств кредитам „Самопомочі", що їх було видано коло 800 тисяч доларів.

Майже всі власники мотелів в Віскансині загальної вартости на один мільйон триста тисяч дол. розбудувались також завдяки кредитам з цього ж українського джерела.

Так само ветеринарні лікарі, що вибудували звірнині шпиталі, а також власники газолінових станцій мали поважну поміч від „Самопомочі".

А всього понад своїм членам шикагівська „Самопоміч" видала на суму 13,693,73 дол. і тим самим послужила, а іноді й врятувала в трудних обставинах, багатьох своїх клієнтів.

Але шикагівська „Самопоміч" дбала не тільки про задоволення таких потреб нашої громадськости, при яких складені гроші дають також громові вигоди. Наша кооператива виплачувала і великі суми і неприбутковим „небізнесовим" підприємствам. Ми вже згадували про ті майже 50 тисяч долярів, уділених українським організаціям та установам. Тут детальізуємо ту суму, щоб показати ідейний стимул, яким керувалась „Самопоміч", видаючи такі суми. Під титулом видатків на рекламні організаціям видано $ 13,584.93, на українську пресу $ 15,873.48, українським радіопрограмам $ 12,387.50 і на церковні потреби $ 7,476.52. Отже, разом $ 49,321.53.

Крім того, „Самопоміч" видала 677 позик на суму $ 13,267.085.26, і то за зменшеній наполовину процент в поміч українським організаціям і установам та студіюючій молоді і членам кооперативи, що лікувалися.

Торкнемось ще чи ненайважливішої проблеми, яка своїть як мемемто перед усією українською спільнотою в діяспорі, а значить і перед кожною українською організацією за порогами Батьківщини, а втім і перед шикагівською кредитовою кооперативою „Самопомічччю". Кому ми передамо здобутки наших сил? Яким наступникам? Які й зміні — нашій молоді, що є за будучим нашої нації? А з повищого короткого побіжного переліку позитивних надбань шикагівської „Самопомочі" та з її ідейних потягнень бачимо, що ця кооператива вже має що передати! Тут є і значний капітал і ідейні стимули в праці та заслужене вже значення й ціль того, що пророблено і здобуто.

Іось, щоб наші наступники краще й практично навчились господарювати тими надбанням та уміли безперебійно продовжувати те діло, яке їхні батьки чи старші громадяни з такою посвятою і жертвенністю розпочали і виростили в таке поважне підприємство, шикагівська „Самопоміч" в складі своїх десяти працівників має половину, то є — п'ять осіб студентів вищих шкіл.

Дивлячися ширше й глибше на майбутнє нашої молоді в її боротьбі за краще існування, щоб змінити й підвищити значення нашої інтелігенції в американському і українському житті та забезпечити приріст нашої провідної верстви, загальні збори Т-ва Укр. Кооператорів в червні 1963 року нашої кредитової кооператива, отже й представники шикагівської „Самопомочі", вирішили створити „Одномільйоновий фонд української кооперації для студентства". З того фонду даватимуть позики для студентів високих шкіл, а сплачуватимуть ті позики студенти ратами щойно по закінченню студій.

Так наша кредитова кооператива показує „свою силу" в різних ділянках. Але та „наша сила в нас самих" найхарактніше виявляє себе й свою волю на загальних зборах членів кооперативи, як співвласників того великого кооперативного майна.

Особливо важною точкою тих зборів бувають ділові звіти органів управління „Самопомочі". Бо хоч шикагівська „Самопоміч" і видає свої щомісячні „Бюлетені" з інформаціями про свою діяльність, що робить спорадично і на сторінках інших часописів, але в тих публікаціях подається лише те все позитивне, що управа, згляднo редактор, вважає за доцільне опублікування і для сторонніх читачів - не членів кооперативи. На загальних зборах ті звіти мають бути докладніші і управа мусить подати у них або в відповідях на запитання все те і позитивне і всі помилки чи невдачі, що може траплялися на протязі операційного року і про які хотів би знати кожний активний член т-ва, що бporue участь на зборах.

А чи ненайважливішою точкою в програмі загальних зборів, що має рішальне значення для дальшої праці т-ва, — будуть вибори нових керівників „Самопомочі". Тільки тоді, коли в тих виборах бере участь більша маса членства, тоді і склад вибраних органів і їх дальша праця будуть виявом правдивої „нашої сили в нас самих".

Автор цього допису „на часі" чув з певних джерел, що цьогорічні збори шикагівської „Самопомочі", що мають бути скликані вже вподовзі, будуть „приправлені товариським чайком", а до того ще й цікавою веселенькою атракцією - виступом нашого мистця Йосипа Гірняка, який виголосить дотепні новини Гриця Зозулі на шикагівські живі теми. Тож на тих зборах буде не тільки обмін діловими думками, але не обійдеться і без гумористичної, а то й сатиричної критики по адресі „наших сил у нас самих"!

Ант. Куцинський

Австралія боронить берегів Малайзії проти інвазії збоку Індонезії

Сінгапур. — Австралійські воєнні кораблі беруть активну участь у переловлюванні індонезійських кораблів і висадних човнів, з яких намагаються висаджуватись на території Малайзії індонезійські партизани. Таким чином австралійський міноловець „Тіл" остріплював два індонезійські моторові човни, вбивши на одному з них трьох індонезійських вояків та поранивши чотирьох дальших. Один моторовий човен завернув і втік, але один вдалося австралійцям взяти в полон, з убитими й раненими в човні та з поважним вантажем зброї й амуніції. Третій індонезійський моторовий човен завернув і втік, почувши здалеку стрілянину. Це вже втретє унеможливлено індонезійську висадну операцію. 16-го листопада британський воєнний корабель затопив один індонезійський човен, що віз десант проти Малайзії, а 1 грудня малайзійський корабель затопив індонезійське судно з 9-ма індонезійськими вояками. Австралія зголосила свою солідарність з Британією в обороні південно-східньої азійської держави Малайзії проти агресивної кампанії збоку Індонезії. Австралія заявила, що у випадку поширення війни проти Малайзії — ця війна перекинеться і на територію Індонезії.

Ґевара заповідає комуністичні революції в усіх американських державах

Ню Йорк. — Головний дорадник кубинського диктатора Фіделя Кастра міністер промислу Ернесто Че Ґевара заявив в телевізійному інтерв'ю в Колюмбія Бродкастінґ Систем, що „шлях до визволення американських народів буде вести дорогою соціялізму та всіяний буде майже у всіх державах кулями". 36-річний бородатий кубинський комуністичний політик казав, що він „складає це передбачення з тою вірою, що слухачі його слів бачитимуть здійснення цього передбачення". Кастрів політик казав, що Куба не дає зброї іншим американським державам, але признав, що на Кубі вишколювано терористів. Че Ґевара казав: „Ми ніколи не атакували, але коли бачимо людей, які воюють за свою волю, то це було б неморально не допомагати ім. Ґавара сказав, що Куба Фіделя Кастра дуже радо нав'язала б економічно - торговельні зв'язки із ЗДА. Велике число машин на Кубі є з ЗДА, і не можна до них дістати окремих частин, які зіпсувалися. Ґевара казав, що Куба радо продавала б цукор цій країні, хоч в 1960-му році наявав був продаж цукру Америці „формою нового колоніялізму". Ґавара сказав, що Куба злізвідує свої ракетні бази тоді, коли Америка зробить те саме. На думку Ґавари „революційні умови існують в Латинській Америці. Вони є у Венесуелі, Колюмбії і Ґватемалі.

Конголійський прем'єр Чомбе старається в Німеччині за фінансову допомогу

Мюнхен. — Конголійський прем'єр Мойсе ЧЧомбе прибув з Риму до Мюнхену, де він нав'язав з західно-німецькими фінансистами, старається дістати від них гостівкового або товарового кредиту бодай на 5 мільйонів дол. Такі самі заходи він робив в Римі — з невідомим вислідом. Він приїхав був до Риму, де був на авдієнції у Папи Павла УІ, думаючи полетіти відтіль до Ню Йорку на нараді Ради Безпеки в справі Конга. Однак американські й бельгійські дипломати відрадили йому це, звернувши увагу, що його персональна поява погіршить ситуацію на Раді Безпеки, бо більшість африканських делегатів обвинувачують його в убивстві бельгійського... на території Катанги за час тамошньої президентури Мойсе Чомбе першого конголійського прем'єра Патріса Люмумби, вербування білих наємних військовиків і т. п. Тому Мойсе Чомбе з'ясував пляну подорожі до Ню Йорку і використав своє перебування в Середній Европі для заходів дістати для Конга переселенців господарську допомогу від деяких держав.

Спаак натаврував чорний расизм африканських держав

Об'єднані Нації. — Поль Генрі Спаак, бельгійський міністер закордонних справ, виступив в минулу п'ятницю 11 грудня ц. р. на Раді Безпеки Об'єднаних Націй гостро не тільки проти варварства конголійських повстанців, але й усіх тих, які їх підтримують та в їхній обороні зголосили скаргу проти ЗДА й Бельгії за їхню недавню парашутну операцію у Східньому Конґо. Спаак, який був одним із засновників Об'єднаних Націй, генеральним секретарем Атлантійського Союзу (НАТО) і бельгійським прем'єром, втішається в міжнародному політичному світі великою повагою. Він назвав тих, які боронять конголійських повстанців і виступають проти західнього світу, що несе допомогу Конгу, як гіпокритів, які оруднують закидом расизму проти білих та самі є антибілими расистами. Спаак звернув увагу, що в тій парашутній акції американці й бельгійці врятували не тільки понад тисячу білих, але й 400 індійців та коло 200 конголійських мурннів, що їм грозила смерть з рук повстанців. Повстанського лідера Крістофа Ґбеньє Спаак порівняв з Гітлером, як людину безбідповідальну і гідну погорди. Так само він розправився з різними попередніми африканськими промовцями. Перед Спаком в дебатах над скаргою 22-х держав, з них 18 африканських, промовляли речники кол. французького Конга, Гани, Гвінеї, Судану, Малі і Альжиру. Засідання відложено до понеділка 14 ц. м., коли то мас промовляти американський амбасадор Адлі Стівенсон.

ВСЯЧИНА

Каліфорнія пропонує індіянам викуп за „їх" землю

36 тисяч індіян, що живуть на території теперішньої Каліфорнії, мають перевести плебісцит з приводу того, чи прийняти від „блідолицих" 29 мільйонів долярів як викуп за землю, що колись належала червоношкірим, і яку від них відібрали, окупували і цивілізували білі пришельці. Мова йде про щось із 65 мільйонів акрів, тоб то приблизно 63% цілої Каліфорнії. Землю оцінюють по 47 центів за акр, тобто за ціною 1853 року, коли індіяни склали з білими угоду про замирення і погодились розселитися по резерваціях.

Більшість індіян, особливо молодь, погоджуються прийняти пропозицію, але старі індіяни настроєні інакше. Одна індіянка висловилась з приводу того так: „Якщо ви погодитесь прийняти цю суму, то ви погодитесь прийняти подачку".

Індіяни оцінювали свою землю далеко дорожче. Для них вона була всім змістом їхнього життя. Але більшість вважає, що краще одержати бодай таку суму, аніж провадити й далі без кінця боротьбу без надії виторгувати більше.

Звідки взялася назва Каліфорнії

Каліфорнія була так названа за назвою мітичного острова, згаданого в романі, виданім в Еспанії 1500 років тому. Цей роман потрапив до рук молодого урядовця севільського суду, який зацікавився тим романом, а пізніше, приїхавши до Нового Світу, почав шукати таємничу землю, вірячи в її існування. Коли він потрапив до теперішньої Каліфорнії, він вирішив, що це й є місце, описане в романі,що його так зацікавив, і назвав ту територію Каліфорнією. Цей молодий чоловік був Ґернандо Кортез, знаменитий еспанський колонізатор, дослідник Мехіко, та Юкатану, а також країн Центральної Америки. Це він відкрив у 1535 році Південну Каліфорнію.

ПОДЯКА

З огляду на дуже численні привіти, які вплинули з нагоди мойого 80-ліття, дозволяю собі цією дорогою висказати якнайсердечнішу подяку Хвальній Редакції цього щоденника та всім організаціям і поодиноким особам, що висказали мені такі щирі побажання з нагоди мойого ювілею.

Проф. д-р Володимир Залозецький (Відень)

Збори Відділів Українського Народного Союзу

П'ЯТНИЦЯ, 18-го ГРУДНЯ 1964 р.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Річні загальні збори Т-ва „Свобода" 194 Відд. в год. 7:30 веч. в домівці Т-ва у „Самопомочі", 98 Друга Авеню (між 5-6 вул.). На порядку нарад буде також обговорення нововиданої історії Т-ва. Прохаємо членів прибути на ці важливі збори. — Я. Падох, предс., В. Никифорук, секр.

НЕДІЛЯ, 20-го ГРУДНЯ 1964 р.

КАРТЕРЕТ, Н. Дж. Місячні збори Т-ва Запор. Січ — 342 Відд. о год. 1:30 по пол. в кляси ч. 2 при церкві св. Димитрія. — Управа.

ФІЛАДЕЛЬФІЯ, Па. Місячні збори Т-ва ім. І. Франка — 83 Відд. в год. 12:30-2:30 по пол. в Укр. Горож. Клюбі при 847 Н. Франклін вул. Проситься членство прибути і вирівняти свої залеглості. — Р. Карбівник, голова.

ЙОНКЕРС, Н. Й. Місячні збори Т-ва Подільська Січ — 8 Відд. о год. 2-ій по пол. в церковній залі Св. Михаїла при Chestnut вул. Проситься вирівняти залеглі вкладки до 25-го ц. м. — Вол. Козіцкий, предс., П. Гарасимів, касир, В. Мандзій, секр.

АСТОРІЯ, Л. Ай., Н. Й. Річні збори В-ва св. о. Николая — 5 Відд. о год. 3-ій по пол. в церковній залі. На зборах відбудеться вибір нової управи на 1965 р. та обговорення інших важних справ. Проситься прибути. — А. Малан, предс., А. Климишин, касир, І. Сидор, секр.

ВЕСТ ІСТОН, Па. Річні збори Т-ва ім. Б. Хмельницького — 137 Відд. в 2-ій год. по пол. в Укр. Амер. Горож. Клюбі. На порядку нарад: звіти Управи і Контр. Комісії та вибір управи на 1965 р. Проситься прибути на збори. — Г. Грашик, предс., М. Колодруб, кас., С. Колодруб, секр.

РОСФОРД, Огайо. Річні збори 235 Відд. в год. 2:30 по пол. в Укр. Амер. Клюбі. На порядку дня: Звіти фінанс. і рекордового секретарів і вибір нового уряду на 1965 р. Проситься прибути членство на збори. — М. Масник, предс., І. Шестак, секр. Контр. Коміс.: В. Мельник і І. Підбірний.

ГАСТІНГС, Н. Й. Річні збори Т-ва ім. Т. Шевченка — 6-ий Відд. в год. 3-ій по пол. в клюбовій домівці, 9 Washington Ave. На порядку нарад: річний звіт та вибір нової управи на 1965 рік. Проситься членство прибути. — Д. Жупник, голова, А. Сенькiвський, касир, А. Вовк, секр.

ПАСЕЙК, Н. Дж. Річні збори Т-ва ім. І. Франка — 97 Відд. в 2-ій год. по пол. в церковній залі, 47 Говп аве. в Пасейку. Відбудеться вибір нової управи на 1965 р. Проситься прибути на збори. — Управа.

Посмертні згадки

Д-р ОСИП СИВЕНЬКИЙ, член 277-го Відділу УНСоюзу в Гартфорді, помер 4-го листопада 1964 р. в Гартфорді на 65-му році життя. Покійний знаний був нашим вояком І Дивізії УНА, як лікар, якого всі любили і шанували за його серце і значне відношення до вояків. Покійний залишив у глибокому смутку дружину Євгенію, 5 синів Тараса, Олега і Романа та брата і сестри в Україні. Похорон відбувся 7 листопада ц. р. з укр. кат. церкви св. Михаїла на український цвинтар в Гластонбері при численній участі українського громадянства.

Вічна Йому Пам'ять! Управа

ПИЛИП ДМИТРИХА, довголітній член і бувший предсідник Т-ва Клюб Поступовий — 70 Відд. УНСоюзу в Джерзі Сіті, Н. Дж., помер 6 жовтня 1964 р., на 71-му році життя. Покійний походив з с. Поздяч, пов. Перемишль, Зах. Україна. До УНСоюзу вступив в 1913 р. Покійний залишив у глибокому смутку дружину, 3 доньки і 5 внуків. Похорон відбувся 9-го жовтня ц. р. з пох. заведення І. Ковальчика, до укр. кат. церкви св. Ів. Петра і Павла, а відтак на цвинтар Holy Cross, North Arlington, N. J.

Вічна Йому Пам'ять! П. Костик, секр.

ТОМА УРМАНЕЦЬ, член 280-го Відділу УНСоюзу в Скрентон, Па., помер 28 жовтня 1964 р. Покійний нар. в с. Конюхи, пов. Бережани, Україна. Залишив в смутку дружину Анну, 2 дочки Ольгу і Лідію і 2 зятів та внучку. Похорон відбувся 31 жовтня ц. р. з похорон. завед. до Укр Правосл. Церкви св. Михаїла, а відтак на парафіяльний цвинтар при участі родини, членів Відділу і приятелів.

Вічна Йому Пам'ять! Р. Рубльовський, секр.

ГРИГОРІЙ ЯВОРСЬКИЙ, довголітній член та основник Товариства ім. Б. Хмельницького — 137 Відд. УНС в Істоні, Па., помер 13-го жовтня 1964 р. на 78 році життя. Покійний нар. 10 серпня 1886 р. в с. Россохи, пов. Старий Самбір, Зах. Україна. До Америки прибув 1912 р., а 1913 р. був основником 137-го Відд. та послідним членом через 31 років та займав різні пости в ньому. Був тихої вдачі та жертвенний на народні цілі. Покійний залишив в глибокому смутку дружину Розалію, 3 синів Івана, Григорія і Михайла, 3 доньки Анну, Марію і Маргарету та 17 внуків. Похорон відбувся 17 жовтня ц. р. з пох. заведення до укр. кат. церкви св. Духа, а відтак на цвинтар св. Духа при участі родини та членів Т-ва, приятелів і знайомих.

Вічна Йому Пам'ять! Ст. Колодруб, секр.

Проф. ІВАН ВЕРЯНИН, член Т-ва Чорноморська Січ — 14 Відд. УНСоюзу в Ньюарку, Н. Дж., помер 5-го жовтня 1964 року на 68-му році життя. Покійний нар. у Львові 1896 р. Осиротив дружину Надію та Рідню. Похорон відбувся 8-го жовтня ц. р. з української католицької церкви св. Івана Хрестителя на цвинтар в Бавнд Брук, Н. Дж.

Вічна Йому Пам'ять! М. П. Отрок, секр.

ПАРАСКЕВІЯ СМХА, довголітня членкиня 320-го Відділу УНС в Балтиморі, Мд., померла 9 жовтня 1964 р. на 62 році життя. Покійна нар. в с. Жузів, пов. Сокаль, Зах. Україна. Вступила до УНС в 1927 р. Покинула в глибокому смутку мужа Дмитра, синів Остапа і Михайла та 3 внуків. Похорон відбувся 13 жовтня ц. р. з пох. заведення до церкви св. Михаїла і похована на укр. цвинтарі св. Михаїла, при участі рідні, знайомих і членів Відділу.

Вічна Їй Пам'ять! І. Малко, секр.

СТЕФАНІЯ ГАРБАЧЕВСЬКА, членка 204 Відд. УНС в Ню Йорку, померла 9 листопада 1964 р. у Флашинг, Н. Й. на 45-му році життя. Покійна народилася в Ню Йорку. Залишила в глибокому смутку мужа Івана, дочку Лілію і сина Івана, мол. Похорон відбувся з кат. церкви у Флашинг на цвинтар св. Марії при численній участі родини, приятелів і знайомих.

Вічна Їй Пам'ять! П. Марко, предсідник, Д-р В. Палідвор, секр.

ТАРЗАН, ч. 5356. Нова пригода!

— Чи не захотіли б ви залишитися на кілька днів? — запитав сердечно Том. Мавполюд засміявся. — Ні, дякую...

— Я був би тоді поза мою стихію. Це буде краще, коли я вернуся до джунглів.

— Вибачте, — перервав один із незнайомих. — Але чи добре знаєте джунглі?